

Олена Гладунова

аспірант кафедри державознавства і права
ОРИДУ НАДУ при Президентові України

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ У РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ

У статті досліджено застосування інституційного підходу до розуміння сутності державної служби як багатогранного інституту. Виділено її основні властивості та охарактеризовано певні особливості, окреслено різновиди інституту державної служби.

Ключові слова: державна служба; інституційний підхід; інститут; принципи; підінститути; органи державної влади.

Olena Hladunova

PhD student of the State Studies and Law Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine

INSTITUTIONAL APPROACH TO THE ANALYSIS OF CIVIL SERVICE IN THE IMPLEMENTATION OF FUNCTIONS OF A STATE

The article examines the application of the institutional approach to understanding the essence of the civil service as a multifaceted institution. Its main properties are highlighted and certain features are characterized, the types of civil service institute are outlined.

The author singles out the definitions of «institution», «institutional approach», describes his vision of the content of the concepts of «civil service» and «institution of civil service». Theoretical and methodological substantiation of civil service institutions (legal, social, political, organizational-administrative, social-legal, social, state-legal, organizational, organizational-legal, managerial, cultural and spiritual-cultural) from the point of view of scientific approach is given. context of analysis of domestic and foreign scientists.

In a structured form, the table presents a summary of the list of civil service institutions by definition of scientists. The author also proposes to consider and single out the civil service as an institution of personnel management.

According to the results of scientific research, it is determined that from the point of view of the institutional approach, the civil service is a tool for implementing the goals, objectives and functions of the state in various fields. This institute produces certain guarantees of society, ethical norms and values that have a significant impact on citizens, ensures the satisfaction of their basic needs and requirements, promotes a proper and quality standard of living, while developing appropriate standards through the provision of certain public services.

However, given that the civil service is a set of institutions, it requires a comprehensive and interconnected development of such institutions, in order to form an effective and high-quality civil service. Thus, the development of a general Strategy for the functioning of civil service institutions, their joint development and interaction will be the next step to further promote civil service reform.

Key words: civil service; institutional approach; institute; principles; subinstitutions; public authorities.

Постановка
проблеми

Розглядаючи державну службу, як професійну службову діяльність громадян в рамках забезпечення виконання повноважень органів державної влади та виокремлюючи її як спеціалізований інститут, слід зауважити, що вона спрямована на реалізацію та втілення в життя владних повноважень держави. Проте, на напрямок таких повноважень впливає саме різновид інститутів державної служби. Відтак, детальне дослідження інституційного підходу державної служби неабияк є актуальним, оскільки така специфіка стосується багатьох сфер життя суспільства.

Аналіз
останніх
досліджень
і публікацій

Проблемі вивчення державної служби з точки зору інституціонального підходу присвячено достатньо широке коло праць вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як В. І. Бурдяк, С. Д. Дубенко, Т. Є. Кагановська, С. Кирдіна, Н. А. Липовська, О. Ю. Луцький, О. Ю. Обо-

ленський, С. М. Серьогін та ін. Однак, в умовах значних змін в законодавстві, ця проблематика залишається недостатньо дослідженою, зокрема, в контексті розгляду державної служби як інструменту реалізації функцій держави, аналізу її кадрового потенціалу.

Мета

Отже, метою даної статті є дослідження державної служби з точки зору інституційного підходу та виокремлення її особливостей у вигляді інститутів різного спрямування.

Виклад
основного
матеріалу

Державна служба – багатогранне поняття, для дослідження якого необхідний науковий підхід, який допоможе зрозуміти з позицій яких уявлень про об'єкт проводити аналіз, яких дотримуватись принципів та які використовувати методи дослідження. Розгляд держав-

ної служби з точки зору інституціонального підходу, бачення того, як функціонує ця інституційна система, вимагає врахування дуже складних взаємозв'язків між суспільством і інститутами. Саме інститути є основними та рушійними факторами функціонування різних систем в довгостроковій перспективі.

Відтак, термін «інститут» (від лат. «institutum» – устрій, установа, організація) тлумачиться як сукупність норм права, котра охоплює певні суспільні відносини або як науково-дослідні установи та вищі навчальні заклади [26, с. 473]. Поняття «інститут» (від лат. institutum – установлення, установа) запозичене з юриспруденції. Інститут – це усталена форма організації, регулювання та впорядкування суспільного життя, діяльності і поведінки людей. Вони включають також сукупність соціальних норм, зразків поведінки і діяльності, у праві – сукупність норм права, які регулюють будь-які визначені відносини [25].

Проте, за твердженням науковця Н. А. Липовської, інститут – це не тільки певна стійка норма, правило, закон, але й саморозвиток цієї норми, правила, закону, також діяльності щодо встановлення норми, правила і закону. Тут поєднуються статична, динамічна й управлінська характеристики інституту, його стійкість, здатність встановлюватися і здатність бути встановленим. Інституціональний підхід, як і системний, має певні евристичні обмеження, адже у своїй діяльності спирається не на реальність, а на певну абстракцію, яку називають інститутом [16].

На наш погляд, інститут – це також виток, певне спрямування об'єкту дослідження.

Наше бачення змісту понять «державна служба» та «інститут державної служби» полягає у тому, що ці дефініції існують одночасно та постійно взаємодіють між собою, оскільки державна служба й сама є інститутом, а інститут державної служби виступає своєрідним методом функціонування держави в різних сферах.

Як вважає Н. М. Ільченко, головна роль інститутів у суспільстві – зменшення невизначеності шляхом установа стійкості структури взаємодії між людьми. Інститути визначають і обмежують набір альтернатив, які є в кожній людині, вони включають усі форми обмежень, створених людьми для того, щоб надати певну структуру людським відносинам. До найважливіших функцій, які виконують соціальні інститути, як правило, відносять такі створення можливостей для задоволення потреб членів суспільства, забезпечення соціальної інтеграції, стійкості суспільного життя, соціалізацію індивідів тощо [11].

Ряд науковців запевняє, що найважливішим аспектом дослідження державного управління з методологічної точки зору серед інших доцільно вважати інституційний підхід, як сукупність інститутів, державних органів, організацій, які беруть участь у здійсненні управлінської діяльності [7, с. 558].

Інституційний підхід дозволяє по-новому розглянути предмет дослідження в державному управлінні та отримати нові знання. За такого підходу інститут постає як гнучка структура, здатна змінюватися під впливом практичної дії [13, с. 29].

Інститут державної служби є головним вихідним правовим засобом у системі побудови державності, а також її функціонування. Сучасний правовий інститут державної служби – це система правових норм, які ре-

гулюють відносини, що складаються в процесі організації самої державної служби, статус державних службовців, гарантії і процедури його реалізації, а також механізм проходження державної служби [6, с. 21].

Відтак, можна підкреслити, що, в залежності від сфери застосування, існують різновиди інститутів державної служби.

За висновком В. І. Бурдяк, держслужба є державним правовим і соціальним інститутом, який здійснює в рамках своєї компетенції реалізацію цілей та функцій органів влади й управління шляхом професійного виконання службовцями своїх посадових обов'язків і повноважень, що забезпечують взаємодію держави і громадян у реалізації їх інтересів, прав і обов'язків [2].

С. М. Серьогін доводить, що державна служба є політичним, організаційно-управлінським та соціальним інститутом держави, що забезпечує комплекс відносин між окремими громадянами, громадянами і їх спільнотами та між державами, використовуючи владні ресурси [24, с. 64].

Ми погоджуємось із думкою І. Коліушко та О. Петришина, які вважають, що інститут державної служби підлягає реформуванню в контексті більш загальних завдань адміністративної та державно-правової реформи в Україні. Метою такого реформування є становлення високоефективного і авторитетного інституту державної служби на основі визначення і правового регламентування специфічних особливостей державно-службової діяльності [15, с. 94].

Інституційний підхід як такий, що пропонує нові пізнавальні можливості, є актуальним як для теоретичних розвідок, так і для практичної реалізації функцій державної служби у суспільстві. При цьому інституалізація полягає у впорядкуванні та формалізації усталених відносин між її елементами [18, с. 295].

В соціальному плані інститут державної служби являє собою орган взаємодії суспільства і держави, держапарату та громадських структур, держслужбовця й громадянина. У цьому сенсі система держслужби забезпечує виконання функцій регулятора поведінки людей у різних соціальних відносинах, породжуваних потребами, інтересами, нахилами та звичками. Саме на державну службу покладається вирішення завдань щодо забезпечення соціальних гарантій та прав громадян, визначених законодавством [3, с. 629–630].

Витоками державної служби є соціальні умови її формування і розвитку. Її соціальна природа повністю визначається характером політичного устрою суспільства, особливостями держави, складом державних службовців як найбільш послідовних виразників і провідників державної волі. Державна служба є видом суспільно-корисної діяльності. Соціальний характер державної служби правової, демократичної держави визначається її природою, метою, функціями і принципами організації. Тобто державна служба в сучасному вузькому розумінні розглядається не як служіння державі, а як професійна діяльність щодо забезпечення виконання функцій і повноважень держави [21, с. 46].

Науковець Т. Є. Кагановська вважає, що як правовий інститут швидше можна розглядати інститут державного службовця як сукупність норм, які регламентують його загальний правовий статус. Навіть, якщо поглянути на зміст законів про державну службу, то стає абсолютно очевидним, що вони не регламен-

тують конкретну професійну діяльність державних службовців. Натомість, їх зміст стосується виключно складових правового статусу державних службовців, а саме їх прав та обов'язків, а також процедур набуття, зміни та втрати такого статусу. На думку дослідниці, державну службу як правовий інститут у його сучасному вигляді слід розглядати як сукупність норм, що регламентують правовий статус державного службовця, а також порядок його набуття, припинення та змін у процесі здійснення державним службовцем своєї професійної діяльності. Сама ж державна служба як правова категорія має бути визначена не як діяльність, а як певний правовий стан, який визначає місце державного службовця у державно-владній ієрархії і пов'язані з цим місцем права, обов'язки та обмеження, зміст яких визначається виконанням завдань і функцій держави [12, с. 46, 49].

На нашу думку, зауваження Т. Є. Кагановської є достатньо переконливим. Ми вважаємо, що варто чітко відрізнити державну службу як професійну діяльність від державної служби, як правового інституту, який регламентує права та обов'язки державних службовців, а також їх обмеження, заборони, заохочення, відповідальність, проходження державної служби, порядок виникнення і припинення службових відносин, таким чином, зводячи це поняття «правового інституту державної служби» до визначення інституту державного службовця, як ключової одиниці державно-владної ієрархії.

Державна служба – комплексний правовий інститут, який регулює організацію і діяльність всіх державних службовців і складається з правових норм різних галузей права. Складність даного інституту полягає в тому, що по-перше, він поєднує в собі правові норми інших галузей права: по-друге, складається з окремих підінститутів, наприклад, проходження служби, принципи державної служби. Водночас, правовий інститут державної служби складається з норм багатьох галузей права: конституційного, міжнародного, фінансового, деяких інших галузей права, норми ж адміністративного права в цьому інституті є найбільш численними. Ними регулюються найважливіші організаційні елементи державної служби – правовий статус посади в державних органах та їх апараті, статус державного службовця і посадової особи, категорії посад і ранги посадових осіб, вимоги до державних службовців, порядок проходження державної служби, організація управління державною службою, проведення атестації державних службовців, адміністративна і дисциплінарна відповідальність державних службовців та інше.

Як соціально-правовий інститут державна служба має свої цілі і виконує певні функції. Говорячи про цілі, необхідно виходити з того, що по-перше, державна служба як соціальний інститут повинна виробити умови для її зв'язку із запитом народу, тобто вона має розкривати свою соціальну природу; по-друге, вона має створити чітку і об'єктивну систему організації роботи державного апарату.

Визначаючи функції державної служби, слід мати на увазі, що державна служба є необхідним елементом всіх управлінських процесів в державі і, що саме вона покликана забезпечити ефективне функціонування всіх гілок влади. Саме за її посередництвом громадяни можуть реалізувати свої права, свободи і законні інте-

реси. Іншими словами, функції, притаманні державній службі як суспільному інституту, відображають її роль і призначення в суспільстві [14, с. 114–115].

Основне значення принципів державної служби полягає в тому, що вони визначають «юридичну долю», життєздатність, практичну організацію та реальне функціонування державної служби [22, с. 54].

Принципи державної служби можна визначити як основоположні ідеї, положення, настанови, які віддзеркалюють об'єктивні закономірності та обґрунтовані напрями реалізації компетенції, функцій та завдань органів державної влади, повноважень та обов'язків державних службовців, які працюють у системі державної служби [19, с. 435].

С. Д. Дубенко підкреслює, що державна служба в широкому розумінні зводиться до виконання службовцями своїх обов'язків в усіх державних організаціях: в органах державної влади, на підприємствах, в установах, в інших організаціях. У вузькому розумінні – це виконання службовцями своїх обов'язків власне в державних органах [6, с. 39].

Останнім часом, коли знизилася роль багатьох політичних інститутів, саме державна служба залишається стабільною інституцією, через яку громадяни можуть реалізувати свої законні права та інтереси [24, с. 63].

В. Б. Авер'янов розрізняє такі види державної служби, як служба в органах виконавчої влади та їх апараті, а також в апараті парламенту, судових органів, інших органів державної влади («адміністративна державна служба»); служба в державних органах, яка отримує спеціальний правовий статус («спеціалізована державна служба»); служба в апараті державних органів, яка хоч і має допоміжно-обслуговуючу спрямованість, але через свою важливість потребує особливого правового режиму («патронатна державна служба») [1, с. 42–43].

Вдаючись до аналізу служби в органах державної влади, науковець О. Петришин вносить пропозицію щодо вжиття класифікаційного принципу розподілу гілок влади, згідно з яким ми отримуємо підстави говорити про державну службу в органах виконавчої, законодавчої та судової влади [23].

Державна служба в судових органах є складним державно – правовим та соціальним інститутом, який встановлює і регулює відносини держави з суддями [10, с. 172]. Загалом державна служба включає в себе: формування організаційних та процесуальних основ діяльності державного апарату, побудову і правовий опис ієрархії посад, виявлення, відбір, підготовку, формування, розвиток, просування, оцінку, стимулювання та відповідальність державних службовців [5, с. 16].

Відповідно до конкретних завдань управлінської діяльності серед внутрішньоорганізаційних відносин, які виникають у процесі забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції, можна виділити відносини щодо надання матеріальних, фінансових і технічних ресурсів, кадрове забезпечення, контрольні та інші відносини (статистика, діловодство тощо) [8, с. 34; 27, 58].

М. П. Запорожець звертає увагу на те, що державну службу традиційно розглядають у трьох аспектах – соціальному, політичному і правовому. Перший полягає у здійсненні завдань та функцій держави в житті суспільства; другий пов'язаний з формуванням дер-

CIVIL SERVICE

жавної влади, її здійсненням відповідними органами держави, їх керівництвом від імені народу; третій обумовлений державно-правовою природою державної служби, спрямуванням на практичне виконання функцій і завдань конкретних органів апаратом цих органів (державними службовцями) відповідно до статусу конкретного працівника, порядку проходження служби тощо, що завжди вимагає правового регулювання і реалізується за допомогою правових норм.

Служба в органах судової влади розглядається як самостійний вид державної служби в широкому загальнотеоретичному аспекті. Суди, маючи певну специфіку своєї соціальної природи, яка дозволяє їм виступати арбітром з питань права, за іншими своїми істотними ознаками є складовою частиною державно-апарату.

До основних рис, властивих державно-службовим відносинам в судах, віднесено такі: зазначені відносини є публічно-правовими, оскільки у своїй більшості вони регулюються нормами адміністративного права; виникнення державно-службових відносин, передусім тих, що стосуються проходження служби, як для суддів, так і для працівників апарату судів пов'язується з виданням адміністративного акту; державно-службові відносини є владними; державно-службове відношення пов'язується з реалізацією завдань і функцій, які покладаються державою на ту чи іншу посаду в органі судової влади [9, с. 9–10].

Загалом процес відправлення правосуддя не може відбуватися без його відповідного структурного, кадрового, матеріального, фінансового, інформаційного та ін. забезпечення [27, с. 43].

Важливим елементом державної служби як організаційного інституту є наявність апарату управління, що має певний правовий статус, особливі ознаки та функції. В організаційному аспекті державна служба – це «система державних посад і посад за контрактом, які відрізняються статусом, повноваженнями, підпорядкованістю, кваліфікаційними вимогами» [2, с. 141].

Тобто державна служба розглядається не лише як певний організаційно-правовий інститут, але і як складний соціальний і управлінський інститут суспільства, що виконує основоположну функцію державного регулювання, зміст якої, за визначенням Н. Грінівецької, полягає в тому, що державна служба забезпечує прогресивну участь найбільш здібних управлінців, кращих громадян суспільства у вирішенні тих завдань, які стоять перед суспільним розвитком і виражаються у функціях держави [4, с. 27].

Як культурний інститут, державна служба створює, акумулює та транслює суспільні норми та цінності в надання адміністративних послуг населенню. На думку В. Михайлової, державна служба як соціокультурний феномен виникає у зв'язку з потребою регулювання суспільних відносин, є включеною в усі сфери людської діяльності, опирається на існуючі в суспільстві норми та цінності й впливає на розвиток нових [20, с. 21].

Таблиця 1

<u>ДЕРЖАВНА СЛУЖБА</u>		
<u>Науковець</u>	<u>Різновид інституту</u>	<u>Короткий зміст поняття (визначення)</u>
Бурдяк В. І. ➡	Правовий інститут, ➡ Соціальний інститут	реалізація цілей та функцій органів влади й управління
Серьогін С. М. ➡	Політичний інститут, ➡ Організаційно-управлінський інститут, Соціальний інститут	забезпечує комплекс відносин за умови використання владних ресурсів
Ковалик В. В. ➡	Правовий інститут ➡	регулює організацію і діяльність державних службовців
Бурдяк В. І. ➡	Організаційний інститут ➡	наявність апарату управління, що має певний правовий статус, особливі ознаки та функції
Грінівецька Н. М. ➡	Соціальний інститут, ➡ Управлінський інститут	виконує функцію державного регулювання, за якою державна служба забезпечує участь здібних управлінців, кращих громадян суспільства у вирішенні завдань, які стоять перед суспільним розвитком і виражаються у функціях держави
Михайлова В. Н. ➡	Культурний інститут ➡	створює, акумулює та транслює суспільні норми та цінності в надання адміністративних послуг
Липовська Н. А. ➡	Духовно-культурний інститут ➡	неформальна структура: прояв особистісних факторів, ціннісних орієнтацій службовців, їх потреб, інтересів і психологічних особливостей
Ковалик В. В. ➡	Суспільний інститут ➡	функції відображають роль і призначення державної служби в суспільстві
Золотарьова Я. С. ➡	Державно – правовий інститут, ➡ Соціальний інститут ➡	встановлює і регулює відносини держави з суддями
Ковалик В. В. ➡	Соціально-правовий інститут ➡	має свої цілі і виконує певні функції через розкриття своєї соціальної природи та створення системи організації роботи державного апарату

Науковець Н. А. Липовська зазначає, що виступаючи в ролі духовно-культурного інституту, державна служба являє собою неформальну структуру: прояв особистісних факторів, ціннісних орієнтацій службовців, їх потреб, інтересів і психологічних особливостей. Державна служба встановлює соціальні норми, культуру організації, організаційну культуру. Державній службі необхідний відкритий інформаційно – комунікативний зв'язок у середині своєї структури так і з іншими суб'єктами держави і громадянського суспільства для ефективного виконання своїх функцій. Це дозволяє визначити її як інформаційно – комунікативний інститут. Інформаційна відкритість державної служби дозволяє асоціювати соціальні потреби громадян для вироблення соціальних стандартів, забезпечення визначеного якісного рівня життя [17].

З огляду на вищевикладений аналіз державної служби з точки зору інституційного підходу, структуровано її можна відобразити у наступному вигляді (табл. 1):

Пропонуємо розглянути та окремо виділити державну службу також як інститут кадрового менеджменту, оскільки на неї покладено важливу функцію держави щодо управління персоналом державних органів задля підвищення якості надання послуг, довгострокового розвитку, забезпечення ефективної діяльності органу державної влади. Новітні ідеї, технології, модернізація не допоможуть досягти успіху без підготовлених, грамотних і лояльних державних службовців.

Підсумовуючи вищевикладене, варто зазначити, що

Висновки

з точки зору інституційного підходу державна служба виступає інструментом реалізації цілей, завдань і функцій держави у різних сферах. Даний інститут виробляє певні гарантії життєдіяльності суспільства, етичні норми та цінності, що мають значний вплив на громадян, забезпечує задоволення їх основних потреб та вимог, сприяє належному та якісному рівню життя, виробляючи при цьому відповідні стандарти через надання певних державних послуг.

Проте, урахувавши те, що державна служба є сукупністю інститутів, слід підкреслити, що ця система потребує комплексного та взаємопов'язаного розвитку таких інститутів, з метою формування ефективної та якісної державної служби. Отже, вироблення загальної Стратегії функціонування інститутів державної служби, їх сумісного розвинення та взаємодії стане наступним кроком для подальшого просування реформи державної служби.

Література.

1. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади і права людини в світлі адміністративної реформи. *Вісн. держ. служби України*. 1997. № 4. С. 60–65.
2. Бурдяк В. І. Державна служба як особливий різновид суспільнокорисної праці. *Публічне управління: теорія і практика*: зб. наук. пр. Асоціації докторів наук з державного управління. Харків: Вид-во «ДокНауКДержУпр», 2011. № 1(5). С. 140–147.
3. Государственное управление, основы теории и организации: учебник / под ред. В. А. Козбаненко. Москва: Статут, 2000. 912 с.
4. Грінівецька Н. М. Державна служба як соціальний інститут: проблеми концептуального аналізу. Київ: ФАДА, ЛТД, 1999. 31 с.

5. Державна служба: підручник: у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) та ін.. Київ; Одеса: НАДУ, 2012. Т. 1. 372 с.

6. Дубенко С. Д. Державна служба і державні службовці в Україні: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. проф. Н. Р. Нижник. Київ: Ін Юре, 1999. 398с.

7. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.

8. Запорожець М. П. Адміністративно-правове забезпечення діяльності місцевих загальних судів України: дис... канд. юрид. наук. Харків, 2004. 181 арк.

9. Запорожець М. П. Адміністративно-правове забезпечення діяльності місцевих загальних судів України: автореф. дис... канд. юрид. наук. Харків, 2004. 20 с.

10. Золотарьова Я. С. Особливості проходження державної служби в судових органах. *Митна справа*. 2015. № 2(2). С. 168–173. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2015_2%282.1%29_30

11. Ільченко Н. М. Методологія дослідження проблем державного управління: інституціональний підхід. *Актуальні проблеми державного управління*. 2011. № 1. С. 56–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2011_1_8

12. Кагановська Т. Є. Інститут державної служби в системі адміністративного права України. *Правова держава*. 2015. № 20. С. 45–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2015_20_11

13. Кырдина С. Социокультурный и институциональный подходы как основа позитивной социологии в России. *Соц. исслед.* 2002. № 12. С. 23–33. URL: www.ecsoman.edu.ru

14. Ковалик В. В. Поняття, основні риси і принципи державної служби як інституту адміністративного права. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2014. № 10. С. 113–117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2014_10_18

15. Коліушко І., Петришин О. Основи напрямки реформування законодавства про державну службу. *Вісник Академії правових наук України*. 1998. № 4. С. 92–112.

16. Липовська Н. А. Інтерпретація концепту «державна служба»: методологічна полеміка. *Державне управління та місцеве самоврядування*: зб. наук. праць. Дніпропетровськ, 2011. Вип. 3 (10). URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_03\(10\)/11nasmp.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_03(10)/11nasmp.pdf)

17. Липовська Н. А. Особливості інституціонального розвитку державної служби. *Публічне адміністрування*: електронний зб. наук. праць. Дніпропетровськ, 2009. Вип. 2 (2). URL: <http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2009-02/09lnadsu.pdf>

18. Луцький О. Ю. Інституційний характер державної служби в контексті формування її іміджу. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Управління*. 2013. Вип. 2. С. 290–299. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_upravl_2013_2_36

19. Малиновський В. Я. Державне управління: навч. посібник. Київ: Атіка, 2003. 575 с.

20. Михайлова В. Н. Государственная служба как социокультурное образование. *Учёные записки Российского государственного социального университета*. 2007. № 4. С. 21–24.

21. Оболенський О. Ю. Державна служба: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2003. 344 с.

22. Оболенський О. Принцип професіоналізму в державній службі. *Вісник державної служби України*. 1998. № 1. С. 54–61.

23. Петришин А. В. Государственная служба. Историко-теоретические предпосылки, сравнительно-правовой и логико-понятийный анализ. Харків: Факт, 1998. 168 с.

24. Серьогін С. М. Мета, завдання та функції державної служби. *Аспекти публічного управління*. 2013. № 1. С. 58–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2013_1_12

25. Словарь иностранных слов / отв. ред. В. В. Бурцева, Н. М. Семенова. 6-е изд. Москва: Рус. яз. Медиа; Дрофа, 2009. 817 с.

26. Словник іншомовних слів / уклад.: Л. О. Пустовіт та ін. Київ: Довіра, 2000. 1018 с.

27. Стрижак А. А. Державне управління забезпеченням діяльності судів загальної юрисдикції. дис. . . канд. юрид. наук. Київ, 2005. 183 арк.

References.

1. Averianov V. B. Orhany vykonavchoi vlyady i prava liudyny v svitli administrativnoi reformy. *Visn. derzh. sluzhby Ukrainy*. 1997. № 4. S. 60–65.

2. Burdiak V. I. Derzhavna sluzhba yak osoblyvyi riznyvd suspilnokorysnoi pratsi. *Publichne upravlinnia: teoriia i praktyka*: zb. nauk. pr. *Asotsiatsii doktoriv nauk z derzhavnoho upravlinnia*. Kharkiv: Vyd-vo «DokNaukDerzhUpr», 2011. № 1(5). S. 140–147.

3. Hosudarstvennoe upravlenye, osnovy teoryy y orhanyzatsyy: uchebnyk / pod red. V. A. Kozbanenko. Moskva: Statut, 2000. 912 s.

4. Hrinivetska N. M. Derzhavna sluzhba yak sotsialnyi instytut: problemy kontseptualnoho analizu. Kyiv: FADA, LTD, 1999. 31 s.

5. Derzhavna sluzhba: pidruchnyk: u 2 t. / Nats. akad. derzh. upr. pry Prezidentovi Ukrainy ; redkol. : Yu. V. Kovbasiuk (holova), O. Yu. Obolenskyi (zast. holovy), S. M. Serohin (zast. holovy) ta in.. Kyiv; Odesa: NADU, 2012. T. 1. 372 s.

6. Dubenko S. D. Derzhavna sluzhba i derzhavni sluzhbovtsi v Ukraini: navch.-metod. posib. / za zah. red. prof. N. R. Nyzhnyk. Kyiv: In Yure, 1999. 398s.

7. Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia / uklad. Yu. P. Surmin, V. D. Bakumenko, A. M. Mykhnenko ta in. ; za red. Yu. V. Kovbasiuka, V. P. Troshchynskoho, Yu. P. Surmina. Kyiv: NADU, 2010. 820 s.

8. Zaporozhets M. P. Administrativno-pravove zabezpechennia diialnosti mistsevykh zahalnykh sudiv Ukrainy: dys... kand. yuryd. nauk. Xarkiv, 2004. 181 ark.

9. Zaporozhets M. P. Administrativno-pravove zabezpechennia diialnosti mistsevykh zahalnykh sudiv Ukrainy: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk. Kharkiv, 2004. 20 s.

10. Zolotarova Ya. S. Osoblyvosti prokhozhenia derzhavnoi sluzhby v sudovykh orhanakh. *Mytna sprava*. 2015. № 2(2. 1). S. 168–173. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2015_2%282.1%29_30

11. Ilchenko N. M. Metodolohiia doslidzhennia problem derzhavnoho upravlinnia: instytutsionalnyi pidkhd. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*. 2011. № 1. S. 56–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2011_1_8

12. Kahanovska T. Ye. Instytut derzhavnoi sluzhby v systemi administrativnoho prava Ukrainy. *Pravova derzhava*. 2015. № 20. S. 45–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2015_20_11

13. Kyrdyna S. Sotsyokulturnyy y unytutsyonalnyy podkhodyi kak osnova pozytyvnoi sotsyolohyy v Rossyy. *Sots. yssled*. 2002. № 12. S. 23–33. URL: www.ecsocman.edu.ru.

14. Kovalyk V. V. Poniattia, osnovni rysy i pryntsyipy derzhavnoi sluzhby yak instytutu administrativnoho prava. *Naukovo-informatsiinyi visnyk Ivano-Frankivskoho universytetu prava imeni Korolia Danyla Halytskoho*. 2014. № 10. S. 113–117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2014_10_18

15. Koliushko I., Petryshyn O. Osnovi napriamky reformuvannia zakonodavstva pro derzhavnu sluzhbu. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 1998. № 4. S. 92–112.

16. Lypovska N. A. Interpretatsiia kontseptu «derzhavna sluzhba»: metodolohichna polemika. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*: zb. nauk. prats. Dnipropetrovsk, 2011. Vyp. 3 (10). URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnicтво/2011/2011_03\(10\)/11Inasmp.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnicтво/2011/2011_03(10)/11Inasmp.pdf)

17. Lypovska N. A. Osoblyvosti instytutsionalnoho rozvytku derzhavnoi sluzhby. *Publichne administruvannia: elektronnyi zb. nauk. prats. Dnipropetrovsk*, 2009. Vyp. 2 (2). URL: <http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik/2009-02/09Inadsu.pdf>

18. Lutskyi O. Yu. Instytutsiinyi kharakter derzhavnoi sluzhby v konteksti formuvannia yii imidzhu. *Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia. Seria : Upravlinnia*. 2013. Vyp. 2. S. 290–299. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_upravl_2013_2_36

19. Malynovskyi V. Ya. Derzhavne upravlinnia: : navch. posibnyk. Kyiv: Atika, 2003. 575 s.

20. Mykhailova V. N. Hosudarstvennaia sluzhba kak sotsyokulturnoeobrazovanye. *Uchënye zapysky Rossyiskoho hosudarstvennoho sotsyalnoho unyversyteta*. 2007. № 4. S. 21–24.

21. Obolenskyi O. Yu. Derzhavna sluzhba: navch. posibnyk. Kyiv: KNEU, 2003. 344 s.

22. Obolenskyi O. Pryntsyyp profesionalizmu v derzhavni sluzhbi. *Visnyk derzhavnoi sluzhby Ukrainy*. 1998. № 1. S. 54–61.

23. Petryshyn A. V. Hosudarstvennaia sluzhba. Ystoryko-teoretycheskye predposylky, sravnytelno-pravovoi y lohyko-poniatyinyi analiz. Kharkiv: Fakt, 1998. 168 s.

24. Serohin S. M. Meta, zavdannia ta funktsii derzhavnoi sluzhby. *Aspekty publichnoho upravlinnia*. 2013. № 1. S. 58–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2013_1_12

25. Slovar ynostrannykh slov / отв. ред. V. V. Burtseva, N. M. Semenova. 6-e yzd. Moskva: Rus. yaz. Medya; Drofa, 2009. 817 с.

26. Slovnyk inshomovnykh sliv / uklad.: L. O. Pustovit ta in. Kyiv: Dovira, 2000. 1018 s.

27. Stryzhak A. A. Derzhavne upravlinnia zabezpechenniam diialnosti sudiv zahalnoi yurysdyktsii. dys... kand. yuryd. nauk. Kyiv, 2005. 183 ark.